

Wees open over afspraken met geïnterviewden

HARRY PERRÉE IS JOURNALIST.

19-1-13 - 00:00

Krantenlezers moeten weten wat een journalist met zijn bronnen heeft afgesproken over voorinzage.

Hè hè, eindelijk wordt er eens een tipje van de sluier opgelicht over de 'achterkant' van een artikel. De journalisten die het Volkskrant-interview van 12 januari met Pieter van Vollenhoven hebben geschreven, geven aan dat ze vooraf met hun handtekening hebben ingestemd dat Van Vollenhoven zonder opgave van redenen alles aan het interview kon veranderen en het interview uit de krant kon houden.

Journalist Naeeda Aurangzeb vond die vermelding afgelopen maandag in het mediaforum op Radio 1 maar raar en overbodig. Immers, we weten toch allemaal dat zulke afspraken worden gemaakt, meende ze. Mijn inschatting is dat veel mensen juist helemaal geen notie hebben van de achterkant van het journalistieke proces. Ondanks incidentele uitglijders van journalisten die persberichten overtuiken zonder de feiten te checken, overheerst - ondersteund door filmclichés - het beeld van een metier waarin gedreven vakkrachten door het vuur gaan voor 'de waarheid' en zich daarbij door niks en niemand iets laten zeggen. Het is goed dat het interview met Van Vollenhoven daarbij een kanttekening plaatst.

Tegelijkertijd schuurt het. Wat is onafhankelijke journalistiek als de journalisten het object van onderzoek vrolijk laten meeschrijven aan een artikel over hem of haar? Hoeveel verbeteringen heeft Van Vollenhoven eigenlijk met zijn rode pen aangebracht? Gingen die alleen over punten en komma's of heeft hij hele alinea's geschrapt? Hebben de journalisten die allemaal overgenomen?

Het blijft ongewis. Ja, de journalisten schrijven: 'We besluiten het interview te laten plaatsvinden, maar het niet af te drukken als Van Vollenhoven wezenlijke elementen wil schrappen.' Dat klinkt heel nobel en nu het artikel is geplaatst, moeten we er blijkbaar van uitgaan dat Van Vollenhoven geen wezenlijke elementen heeft geschrapt. Maar wat is 'wezenlijk'? Heeft de Volkskrant dat ergens vastgelegd? En zo ja, mag de lezer dan alsjeblieft ook weten wat de krant daaronder verstaat?

En hoe zit het met de niet-wezenlijke elementen? Ook die kunnen een aardig stempel drukken op een verhaal. Blijkbaar heeft Van Vollenhoven geen 'wezenlijke elementen' geschrapt, maar misschien heeft hij wel 'wezenlijke elementen' toegevoegd. Laat allemaal maar horen.

Als journalist voor vaktijdschriften heb ik ondervonden wat er kan gebeuren met je artikel. De meeste redacties verlangen voordat ze een artikel plaatsen dat een geïnterviewde zijn fiat geeft. Ik schreef eens over de milieumaatregelen die een Tilburgse metaalgietery had getroffen en vermeldde daarbij ook de rotte-eierenlucht in de fabriekshal. Het bedrijf steigerde en wendde zich tot de redactie, die prompt de stankpassage schrapte. Voor een ander artikel vertelde een ambtenaar van de gemeente Delft mij dat de gemeenteraad 6 miljoen euro uit het klimaatbudget had geschrapt. De ambtenaar vond bij nader inzien dat dit 'wat negatief' overkwam; op haar verzoek verwijderde de redactie die passage.

Het zijn geen voorbeelden die de samenleving op haar grondvesten laten schudden, maar mijn punt is dat ik vast niet de enige journalist ben die dit meemaakt. Zo'n beetje iedere bewindspersoon eist, voordat deze instemt met een interview, voorinzage en het recht om te strepen in een artikel. Ik

ben ervan overtuigd dat redacties en journalisten wheelen en dealen om hun artikel daar zodanig doorheen te loodsen dat het nog pruimbaar en plaatsbaar is. Omdat ze er tijd - en dus geld - aan hebben gependeed, is terugtrekken lastig.

De lezer verdient een compleet beeld, niet alleen van het originele artikel van de journalist, maar ook van opmerkingen van geïnterviewden, het gewijzigde en geplaatste artikel en de motivering van de journalist om de ene opmerking klakkeloos over te nemen, over een andere te onderhandelen en een derde passage in zijn geheel te schrappen. Gebeurde dit omdat de journalist zich vergist had in de cijfers? Omdat hij door de geïnterviewde werd overtuigd een andere invalshoek te kiezen? Of gaf hij toe om van het gezeur af te zijn?

Maar goed, terug op aarde, ik denk niet dat het zover zal komen. Alleen al vanwege de extra (druk)kosten. Bovendien willen journalisten en redacties over zichzelf niet het beeld afroepen van halfzachte eitjes die bij het eerste het beste telefoontje door de knieën gaan. Wat niet wil zeggen dat we het dan maar helemaal moeten laten lopen.

Misschien kan de schrijvende pers, net zoals bij recensies van boeken, films en theateervoorstellingen gebeurt, een sterrenstelsel hanteren: met 5 sterren voor het artikel dat niet werd voorgelegd aan de bron en dus op eigen gezag is geplaatst en 0 sterren voor het artikel dat wel werd voorgelegd en daarna zowel op feiten als op overige inhoud werd gewijzigd.

De Persgroep Digital. Alle rechten voorbehouden.